

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik III.

Celovec, v sredo 6. X. 1948

Štev. 71 (164)

EDVARD KARDELJ:

Jugoslavija se dosledno zavzema za utrditev miru in mednarod. sodelovanja

Med splošno razpravo na III. zasedanju Generalne skupščine OZN je govoril tudi šef jugoslovanske delegacije, podpredsednik in zunanji minister vlade FLR Jugoslavije, Edvard Kardelj, ki je med drugim dejal:

Med splošno razpravo so nekateri govorniki včasih skoraj panično izražali svoj strah za usodo miru. Taka pretirana zaskrbljenost je primeren izraz za tisto vojnohujskaško ozračje, ki ga danes ustvarja velik del mednarodne reakcionarne propagande, da preganja široke ljudske množice, izmučene po strahotah in opustošenju druge svetovne vojne z različnimi »napovedmi«, da je tretja svetovna vojna takorekoč na pragu. Politični »nauk« takih napovedi in drugih podobnih zastraševalnih filozofij, ki jih mečejo razni vojnohujskaški centri v mednarodno življenje, je v tem, da je treba hitreje sprejeti ter z vsemi silami podpreti sovražno gonjo in tako imenovano politiko »trdne roke« proti Sovjetski zvezi, proti državam ljudske demokracije ter proti demokratičnim gibanjem sploh, ker se bo sicer vnela, kakor govori ta propaganda, tretja svetovna vojna.

Jugoslovanska delegacija misli, da so prav te težnje eden glavnih vzrokov za precej slabe uspehe dela OZN. Tukaj bi se morali posluževati takih sredstev, ki bi olajševala doseg sporazuma v spornih točkah, zlasti med velesilami, ker ostane brez soglasja velesil mednarodno sodelovanje prazna zamisel, toda vodilna skupina večine držav se je drugače usmerila, to je, da izvaja svoje namene in svojo voljo, opirajoč se na formalno aritmetično večino v OZN.

Varnostni svet tepta obveznosti glede STO

Podobno je tudi z izpolnjevanjem mednarodnih pogodb in obveznosti. Italijanska mirovna pogodba je stopila v veljavo dne 15. septembra 1947., torej več kot pred enim letom. Varnostni svet se je s svojo resolucijo z dne 10. januarja 1948. leta obvezal, da bo varoval neodvisnost in nedotakljivost STO in čimprej imenoval guvernerja. Znano je, da je STO še sedaj pod začasnim režimom vojaške okupacije in guverner še ni določen. Z vsakovrstnimi spletkami so hoteli onemogočiti izvedbo določb mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na STO. Tudi ukrajinska resolucija, ki je opozarjala Varnostni svet na nujnost in možnost čim hitrejšega imenovanja tržaškega guvernerja, je bila zavrnjena. Večina v Varnostnem svetu v celoti podpira ne le omenjeno kršitev določb mirovne pogodbe z Italijo, marveč tudi politiko ZDA in Velike Britanije, ki leži za direktno revizijo mirovne pogodbe. Jugoslovanska vlada je predložila Varnostnemu svetu pritožbo, s katero je opozorila na dejstvo, da organi ZDA in Velike Britanije v Trstu izvajajo politiko dejanskega vključevanja STO v Italijo. Toda večina v Varnostnem svetu ni storila ničesar, da bi zagotovila izpolnjevanje mirovne pogodbe, dejansko je poteptala svečano sprejete obveznosti, da bo varovala neodvisnost in nedotakljivost STO. Mar ni jasno, da se mora takšno ravnanje opaziti v poslabšanju mednarodnih odnosov?

Nato je govoril o vprašanju človečanskih pravic in podčrtal, da je nasprotje med besedami in dejanji, ki ga kažejo vo-

Taki pogoji ne vodijo k razumevanju, ampak k spreminjanju OZN v politično sredstvo določene skupine držav ali pa celo ene same države.

Navedel je nato primer Grčije, ki z izredno jasnostjo prikazuje pravo vsebino stremjenja, da se OZN izkorišča v korist posebnih interesov nekaterih držav večine. Predstavniki Jugoslavije skupno s predstavniki Sovjetske zveze in drugih držav ljudske demokracije so vedno poudarjali, da so pravi vzroki vstaje v Grčiji v dejstvu, da je bila v tej državi sestavljena vlada, ki ji večina grškega ljudstva nasprotuje, z druge strani pa zaradi surovega vmešavanja ZDA in Velike Britanije v notranje zadeve Grčije. Edina pravilna rešitev grškega vprašanja bi bila umik vseh tujih čet ter vsakovrstnih komisij in »izvedencev«. Kardelj je nato poudaril, da delovanje komisije za Balcan predstavlja napad na suverenost Jugoslavije, Bolgarije in Albanije.

Tudi »korejska komisija« ni rešila vprašanja Koreje, temveč je dosegla samo to, da se je kompromitirala OZN s tem, da s svojo komisijo pomaga zatreti neodvisnost demokratičnega naroda.

Sovjetska vlada je te dni napravila praktičen korak k ureditvi demokratičnega vprašanja s tem, da je sklenila umakniti sovjetske čete iz Koreje... Potrebno bi bilo, da bi ta skupščina svetovala isto tudi ameriški vladi, kajti ta priporočila bi v resnici več koristila miru kakor omenjene posebne komisije OZN, ki so se večji del tako kompromitirale, da jih sprejema ljudstvo povsod z nezaupanjem in celo sovražno.

dilne države večine, v samem delu OZN tako očitno, da ga ni mogoče prikriti z najbolj svečanimi izjavami o človečanskih pravicah, ki so jih dali v tej hiši.

Ostro je tudi obsodil izrabljanje kolonialnih narodov in poudaril, da so ti narodi prišli tako daleč, da morajo vsak korak na poti k svoji osvoboditvi odkupiti s krvjo. Kljub temu pa nam predstavljajo kolonialni režim kot neke vrste človekoljubno ustanovo.

Opozoril je tudi na vprašanje Palestine in dejal, da bi bilo z izpolnitvijo resolucije Združenih narodov z dne 29. novembra 1947. leta o razdelitvi Palestine prihranjenih mnogo človeških žrtev v tej deželi. Na drugem izrednem zasedanju Generalne skupščine je hotela večina odkrito revidirati sklepe v vprašanju Palestine. Tako so spet zavlekli ureditev vprašanja, medtem ko se v Palestini razpihuje sovraštvo in preliva kri.

Ko je govoril o tako imenovani »ameriški pomoči« Evropi — o Marshallovem načrtu — je Edvard Kardelj dejal, da je bistveno pri tem to, da je ta pomoč vezana na takšne pogoje, ki so nasprotni načelom Ustanovne listine OZN in nezdržljivi z neodvisnostjo narodov.

G. Bevin je v svojem govoru trdil, je nadaljeval Kardelj, da je vzhodno-evropskim državam »ukazano«, da ne smejo pristopiti k Marshallovemu načrtu. Kar zadeva Jugoslavijo, moram v imenu vlade izjaviti, da njeni vladi niso nikoli ukazovali, marveč je sama tako odločila, ker je bila in je globoko prepričana, da so pogoji tako imenovanega Marshallovega

načrta nesprejemljivi za neodvisno državo, ki se usmerja v vsestranski razvoj svojih produktivnih možnosti.

Če pogledamo rezultate tega načrta, je dejal Kardelj, vidimo, da smo pravilno mislili o njegovi gospodarski vlogi, kajti ta načrt je hkrati povzročil resne mednarodne posledice v Evropi in na vsem svetu in zadal težak udarec vlogi in ugledu Združenih narodov.

Kardelj je nato omenil vprašanje tako imenovanih razseljencev iz Vzhodne Evrope in dejal, da hoče reakcionarna propaganda prikazati te ubežnike kot žrtve neznosnih režimov za »železno zaveso«, pri čemer seveda pozablja, da gre tu za ljudi, ki so v velikanski večini bežali iz svoje države skupno s hitlerjevsko vojsko prav zaradi tega, ker so sodelovali z njo,

ZDA hočejo nadzorovati proizvodnjo atomskega orožja

Ko je govoril o vprašanju atomske energije, je Kardelj obsodil politiko ZDA, ki s svojim načrtom o nadzorstvu nad atomsko energijo odstranjuje načela soglasnosti velesil glede tega vprašanja in dejal, da očitno hočejo odstraniti vse, kar bi lahko oviralo politiko ZDA. Ni slučajno, je nadaljeval Kardelj, če mnogi vplivni ameriški in drugi ljudje odkrito govorijo, da bi se OZN morala spremeniti iz skupnosti enakih suverenih držav v eno »svetovno državo«, ki bi imela »svetovno vlado« in bi delovala na podlagi nekake mednarodne zakonodaje in v kateri bi bila nadvlada ZDA zavarovana. So tudi vplivni krogi v Ameriki, ki odkrito govorijo drugim narodom: »Odrečite se suverenosti, sprejmite našo nadvlado in vse, kar je z njo v zvezi, pa boste rešeni vojne in atomske bombe.« Z drugimi besedami: »Odločite se sami, če se hočete zlepa ali zgrda podrediti ameriškemu svetovnemu gospodarstvu.« Jasno je, da na take možnosti ne morejo pristati narodi, ki se hočejo svobodno razvijati na podlagi svojih pojmovanj in naprednih socialnih pridobitev.

Kardelj je nato govoril o sodelovanju med socialističnimi in kapitalističnimi državami in dejal, da so Sovjetska zveza

V narodno-osvobodilni boji smo si pridobili vse naše pravice, med drugim tudi pravico, da lahko poučimo in ob vsaki priložnosti govorimo v naši materinščini.

ali pa so jih prevarali njihovi kvizlinški voditelji. Dejal je, da te razseljence uporabljajo danes deloma kot najcenejšo delovno silo, deloma pa v svojih sovražnih akcijah proti državam Vzhodne Evrope. Težko si je zamisliti, kako je mogoče obenem govoriti o miru in miroljubnem sodelovanju med narodi, hkrati pa pošiljati v države — članice Združenih narodov — fašistične plačance, da bi izvedli diverzantske akcije v teh državah. Kardelj je dejal, da vlada FLRJ zahteva izvedbo resolucije Generalne skupščine OZN, ki pravi, da zločince, ki so sodelovali pri ubijanju mirnega prebivalstva in antifašistov, izroče jugoslovanskim sodiščem, za vse druge begunce pa veljajo amnestije, ki so jih že zdavnaj izdelali najvišji državni organi FLR Jugoslavije.

in države ljudske demokracije dokazale in vsak dan dokazujejo svojo željo po takem sodelovanju in svoje prepričanje, da je tako sodelovanje možno in potrebno. Tega pa ni mogoče trditi o državah, ki imajo večino v OZN. Če sem pravilno razumel, je dejal Kardelj, je gospod Spaak trdil, da je sodelovanje s Sovjetsko zvezo nemogoče, ker je to komunistična država. Splošno pa je znano, da je bila Sovjetska zveza prav tako tudi med vojno in tudi po vojni in da ni pomenil takrat njen družbeni sistem nikake zapreke za sodelovanje.

Če zastavljajo danes predstavniki večine to vprašanje drugače, potem to samo pomeni, da se je pri njih nekaj spremenilo, ne pa pri Sovjetski zvezi in ljudskih demokracijah. To pomeni, da jim sistem mednarodnega sodelovanja, ki je bil ustvarjen med vojno ter neposredno po koncu vojne in ki je bil izdelan v OZN, ni po volji. Da pa bi ti narodi lahko pristopili s polno paro k mirni izgradnji, je treba sprejeti ta sistem mednarodnega sodelovanja. Milijonom delovnih ljudi, ki jih dan za dnem zastrašujejo vojni hujskači s svojim krikom, je treba dati viden dokaz, da se jim jutrišnjega dne ni treba bati.

Atomsko orožje je treba prepovedati

Ob koncu je Kardelj v celoti podprl izvajanja sovjetskega delegata Višinskega in dejal:

Edina realna pot, ki vodi ob pogojih današnjega sveta k temu cilju, je prepoved atomskega orožja, uničenje atomskih bomb, nadzorstvo nad atomsko energijo ter splošno zmanjšanje oboroženosti. Prav zato pa pomeni predlog, ki ga je podal g. Višinski v imenu sovjetske vlade, glede zmanjšanja učinkovitosti oboroženih sil za eno tretjino, resen in važen prispevek v boju za utrditev miru in miroljubnega mednarodnega sodelovanja. Sprejeti ta predlog bi pomenilo bistveno pripomoči k temu, da bi ljudske množice osvobodili strahu pred vojno, da bi odstranili vojne grožnje kot metodo mednarodne politike in bi ustvarili ozračje, v katerem bi lahko sporazumno reševali nujna mednarodna vprašanja.

Jugoslovanska delegacija, ki izraža želje narodov Jugoslavije, ki niso pozabili trpljenja in strahot druge svetovne vojne,

podpira z vso odločnostjo ta predlog in bo podprla tudi vsak drugi predlog, katerega cilj bi bila utrditev miru in miroljubnega sodelovanja med narodi.

Govoril je tudi ukrajinski delegat Manuilevski, ki je izjavil, da se v celoti pridružuje predlogu Višinskega glede razorožitve in prepovedi atomskega orožja v vojaške namene in dejal, da hočejo ZDA nadzorovati ležišča urana v vsem svetu z namenom, da po svoji volji določijo delež vsem drugim državam in se tako vmešavajo v njihovo gospodarsko dejavnost.

Omenil je Byrnesov načrt za štiristransko rešitev nemškega vprašanja in dejstvo, da Bevin očita Sovjetski zvezi, da ga je odklonila in poudaril, da bi ta načrt služil samo za zakrivanje načrtov za novo oborožitev Nemčije. Zahodni zavezniki so tisti, ki so prekršili potsdamske dogovore, je dejal Manuilevski. Izjavil je dalje, da Bevinov in Spaakov govor

(Nadaljevanje na 2. strani)

Jugoslavija se dosledno zavzema za utr-ditev miru in mednarodnega sodelovanja

(Nadaljevanje s 1. strani.)

zadajata udarec miroljubnim namenom Združenih narodov. Manuilski je izjavil, da je tako imenovani »strah«, ki ga po Spaakovem mnenju povzročajo sovjetski narodi, samo izgovor za utrditev zahodnega bloka.

Obtožil je tudi Bevina in Spaaka, da začenjata evropsko krizo in živčno vojno.

Glede Palestine je Manuilski izjavil, da se to vprašanje rešuje v krogih, kjer se dve državi skušata polastiti petrolejskih bogastev in strateških položajev. Obtožil je tudi intervencijo ZDA v Grčiji in v Italiji pri zadnjih volitvah ter spletke imperialističnih držav v Indoneziji.

Dne 30. septembra t. l. je politična komisija na Generalni skupščini OZN začela razpravljanje o nadzorstvu atomske energije na podlagi načrta, ki ga je komisija za atomsko energijo predložila večinska skupina držav. Poročilo komisije temelji na ameriškem predlogu in določa, da se uničenje rezerv atomskih bomb ne more izvesti prej, preden ne bo ustvarjen nadzorstveni organizem, ki naj nadzoruje izvajanje te določbe. Ta načrt, ki bi omogočil ZDA vmešavanje v notranje zadeve drugih držav, je priporočila tudi večina Varnostnega sveta. Kanadski delegat je zatrjeval, da predstavlja ta načrt edino praktično sredstvo, da bi preprečili tekmovalnost v proizvodnji atomskega orožja in za daljšo dobo zajamčili varnost v svetu.

Sovjetski delegat Višinski je v imenu Sovjetske zveze izjavil, da komisija za atomsko energijo ni izpolnila nalog, ki so ji bile naložene; to pa zaradi tega, ker izvajajo ZDA načrtno opozicijo z željo, da bi se izognili nadzorstvu nad atomskim orožjem. Ta mednarodna ustanova, ki jo predvideva načrt atomske komisije, bi zagotovila ZDA večino, ki bi se je posluževale za gospodarsko zaslužjevanje drugih držav, zlasti Sovjetske zveze. Obrnjen proti delegaciji ZDA je Višinski dejal: »Vi pravite, da dokazujete svojo spravljalnost, toda ali ste vi, ki predstavljate večino v tej ustanovi, res pokazali voljo za mednarodno sodelovanje, ko ste na primer izključili iz vseh predsedstev komisij predstavnike ljudsko-demokratskih držav?« Višinski je ob koncu izjavil, da Sovjetska zveza ne bo nikoli sprejela načrta, ki bi dejansko prepustil njeno ljudstvo in njeno gospodarstvo neki ustanovi, ki bi bila

mednarodna samo po imenu in dejal, da pomeni pristanek večine k ameriškeemu načrtu za nadzorstvo atomske energije kapitulacijo pred ameriškim imperilizmom, česar Sovjetska zveza ne bo nikdar storila.

Višinski je nato predlagal, da bi istočasno podpisali dve pogodbi in sicer eno

o prepovedi atomskega orožja, eno pa o mednarodnem nadzorstvu nad atomsko energijo. ZDA so dosedaj vedno odklanjale sovjetski predlog, da bi najprej uničili vse atomsko orožje in ga sploh prepovedali in kot protipredlog prinašale vedno le mednarodno nadzorstvo nad proizvodnjo atomskega orožja.

„V Sovjetski zvezi gradimo ...“

Ukrajinski delegat Manuilski je v teku diskusije o atomski energiji odgovoril na trditve Bevina, Mc. Neila in Spaaka, da nihče ne ve, kaj se dogaja v Sovjetski zvezi. Dejal je: »Kaj se v Sovjetski zvezi dogaja, ne veste zaradi tega, ker tega nečete vedeti. Iz našega tiska se lahko informirate o življenju v Sovjetski zvezi. V Sovjetski zvezi gradimo in sicer gradimo pri nas z uspehi. Imeli smo bogato žetev. Mnogo delavcev dela z istim junaštvom,

ki ga poznamo iz Stalingrada.«

Manuilski je nato govoril o delu atomske komisije in dejal, da so se sovjetski zastopniki vedno trudili, da bi v tem vprašanju dosegli sporazum. Zastopniki ZDA trdijo, da je atomska bomba ameriški monopol in orožje, s katerim dobivajo ZDA v mednarodnih vprašanjih nadmoč. Kdor hoče to spodbiti, mora prinesiti dokaze. Sovjetska zveza pa bo, če bo potrebno, svoje trditve podkrepila tudi z dokazi.

Kmetijske obdelovalne zadrage v Sloveniji bodo izboljšale kmetijsko proizvodnjo

Kmetijske obdelovalne zadrage so najnaprednejši tip združevanja kmetov v združni skupnosti. V svojem razvoju od leta 1945 dalje so jugoslovanske obdelovalne zadrage prešle preko različnih razvojnih razdobji in danes postajajo pomemben činitelj pri preureditvi jugoslovanskega kmetijstva.

Pospešen razvoj zadrug

Prva zadruga je bila ustanovljena že med ljudsko vstajo — 1944. leta — kar dokazuje, da se je že takrat pričela revolucionarna preobrazba jugoslovanskega kmetijstva. V letu 1946 je število zadrug naraslo na 27, v letu 1947 na 44, letos pa na 54.

Dosedanji uspehi kmetijskih obdelovalnih zadrug so že pokazali mnoge prednosti, ki jih imajo pred razdrobljenim kmetijskim gospodarstvom. Jugoslovanski kmetje v zadrugah postajajo vse bolj zavedni in napredni graditelji jugoslovanskega načrtnega kmetijskega gospodarstva.

Njihovi uspehi: boljši pridelki, večji hektarski donosi, prednosti strojnega obdelovanja zemlje, dvig in izbira živine in drugo kažejo še mnogim kmetom, kakšne koristi jim nudijo zadrage. Zato se bo tem 54 kmetijskim obdelovalnim zadrugam septembra in oktobra letošnjega leta pridružilo nad 10 novih zadrug, v več kot 40 krajih pa se pripravljajo na nadaljnjo ustanovitev takih zadrug.

Dočim so v letu 1945 — 1946 ustanavljali v Sloveniji take zadrage le agrarni interesanti, so v letu 1947 pričeli vstopati

v kmetijske obdelovalne zadrage mali kmetje in proti koncu leta 1947 ter v letu 1948 tudi že srednji kmetje. V začetku so se predvsem ustanovljale vinogradniške obdelovalne zadrage, ki so se organizacijsko utrdile in s svojim boljšim pridelkom vzbujajo zaupanje med kmeti. V začetku so kmetje z nezaupanjem gledali na zadrage, sedaj pa že prihajajo po nasvete, po semena — in tudi že pristopajo v zadrage.

Preobrazba kmetijstva

Letos so kmetijske obdelovalne zadrage postale važen činitelj v proizvodnji semenskega blaga. Ker jim je država oskrbela dobro sortno seme in ker so se posluževale agrotehničnih ukrepov — čeprav še delno primitivnih — so letos pridelale toliko semenskega žita, da krijejo z njim svoje potrebe in so oddale seme za nad 2500 ha zemlje, s čimer bodo mnogo pripomogle k dvigu hektarskega donosa žit v Sloveniji. Letošnji plan proizvodnje žit so presegle za 20 odstot., čeprav je bil plan postavljen za 30 odstot. višje kot za privatni sektor. Primerjava površine zemljišč privatnih kmetov in obdelovalnih zadrug kaže, da so zadrage oddale sorazmerno 300 odstot. več kot privatni kmetje.

Pri žitu so dosegle zelo lepe hektarske donose. Tako je kmetijska obdelovalna zadruga Dobrna pridelala 3000 kg rži na ha, sadjarska obdelovalna zadruga »Osojnik« Štuki pri Ptuj 3000 kg pšenice na ha, kmetijska obdelovalna zadruga Apače 2513 kg ječmena na ha; povprečen hektarski donos v obdelovalnih zadrugah pa je bil: pšenica 17 q na ha, ječmen preko 20 q na ha, rž 16,5 q na ha. V primeri z donosom v letu 1947 se je pridelek pšenice

Mednarodni zadrugni kongres zaključen

Mednarodni zadrugni kongres, ki je zasedal v Pragi, je bil dne 30. septembra t. l. zaključen. V resoluciji, ki so jo vsi delegatje soglasno sprejeli, pozivajo vse zadrage sveta, da se borijo za mir in demokracijo, za neodvisnost vseh dežel, za mirno mednarodno sodelovanje in za prost razvoj zadrugništva.

V Osrednji odbor Mednarodne zadrugne zveze so izvolili 93 članov, med njimi 34 iz Sovjetske zveze in iz ljudskodemokratskih dežel. Za predsednika Mednarodne zadrugne zveze so soglasno izvolili britanskega zastopnika Hill-a, za podpredsednika sovjetskega zastopnika Chochlova in francoskega zastopnika Barraulta.

Togliatti spet v parlamentu

Generalni sekretar Komunistične partije Italije Palmiro Togliatti je dne 30. septembra prvič po svojem okrevanju spet prisostvoval seji parlamenta. Ko je stopil v dvorano, so vsi poslanci vstali in pozdravili voditelja komunistične parlamentarne frakcije z dolgotrajnim ploskanjem. Predsednik poslaneke zbornice Gronchi je pozdravil Togliattija v imenu vseh frakcij.

Tobačna tovarna v Skoplju dosega največje uspehe med tobačnimi tovarnami v Makedoniji. Svoj letni proizvodni plan (ki ga je lani začela uresničevati avgusta) je izpolnila 15 dni pred rokom. V letu dni je bilo v delovnem kolektivu 345 udarnikov. Kolektiv je dosegel 1.243.745 din prihrankov pri znižanju proizvodnih stroškov.

449 ofenzivnih operacij Demokratične armade v enem letu

Ob obletnici ustanovitve štaba Demokratične armade v Tesaliji je oddajala radijska postaja Svobodne Grčije poročilo o operacijah sil Demokratične armade v Tesaliji od ustanovitve do danes. Oddelki Demokratične armade so izvedli v letu dni 449 ofenzivnih operacij, 229 defenzivnih ter imeli 438 manjših spopadov. V teh operacijah so imeli monarhofašisti naslednje izgube: 3445 mrtvih vojakov in oficirjev, 8466 ranjenih in 1108 ujetih; skupne izgube sovražnika znašajo 165 oficirjev in 6631 vojakov.

Borci Demokratične armade v Tesaliji so razen tega razstrelili 55 mostov, 45 monarhofašističnih tankov, 309 kamionov in 15 lokomotiv. Zaplenili so 71 metalcev, 154 strojnic, 658 strojnih pušk, 26 radio-brzojavnih in radio-telefoničnih aparatov ter velike količine municije.

Oddelki Demokratične armade so zadali na področju Kajmakčalana močne udarce blindiranim enotam sovražnika in onespособili dva tanka, en protiletalski top in eno letalo.

V Rumeliji so prodrli oddelki II. divizije Demokratične armade na področje Dorine in razbili sovražnikove enote v vaseh Malakokine ter Belopula, kakor tudi sovražne okrepitve, ki so jih poslali iz Anavena in Amijedana. V teh operacijah je imel sovražnik 83 mrtvih in 140 ranjenih.

Diverzanti, ki operirajo med sovražnikovimi vrstami na odseku Vici v zaledju in na področju Floride in Kastorije, razvijajo smelo delavnost ter zadajajo sovražniku resne izgube na ljudeh in materialu. Od 11. do 14. septembra so diverzanti razstrelili štiri monarhofašistične kamione in vodovod pri kraju Beskopi, med 21. in 22. septembrom pa vodovod Kajlarija. Monarhofašisti so imeli pri teh operacijah 24 mrtvih in 28 ranjenih. Razen tega so razstrelili tudi most na cesti Sijatišta-Neapolis in podrli veliko število brzojavnih drogov.

V vzhodni Makedoniji so enote Demokratične armade napadle sovražnikove sile na področju Mikrosteni in Likovica na Pangeonu in v Papadesu.

Monarhofašistična vlada prosi za novo posojilo

Zaradi velikanskega proračunskega primanjkljaja, ki je posledica stroškov za državljansko vojno, je sklenila atenska vlada, kakor poroča agencija France Presse, da zaprosi ZDA za novo posebno pomoč, da bi krila vojaške izdatke. Po prvotnem proračunskem programu je bilo določeno, da bodo porabili za vojaške operacije monarhofašistične vojske 500 milijonov drahem Marshallove pomoči.

Zadrage izboljšujejo preskrbo

Delež kmetijskih obdelovalnih zadrug za izboljšanje preskrbe je precejšen. Kmetijska obdelovalna zadruga Arja ves je dala na primer samo za potrebe zdravilišča v Rogaški Slatini zelenjave v skupni vrednosti nad 150.000 dinarjev; kmetijska obdelovalna zadruga Dobrna oskrbuje zdravilišče v Dobrni z vso zelenjavo, Lackova zadruga pa uspešno posreduje s cenami na mariborskem trgu.

Kmetijske obdelovalne zadrage bodo znatno povečale površino zemlje, zasejane z zimskimi zelenjavnimi kulturami, da bodo v bodoče čim več dale za prehrano mest in industrijskih centrov. Zadrage v Savinjski dolini bodo pomagale pri preskrbi Trbovelj, zadrage mariborskega okoliša pri preskrbi mariborskega tržišča, ostale ljubljanskih tržišč, s čimer bodo pomagale kriti potrebe teh krajev ter onemogočale špekulantom, da bi navijali cene.

Oddale bodo 150 vagonov Semenskega krompirja, ki so ga že letos marca kontrahirale. Pomembna je oddaja mleka; v letu 1947 so zadrage oddale poleg 12.280 litrov obvezne oddaje 21.350 litrov prostih presežkov mleka. Z dvigom perutninarstva, rejo malih živali in čebelarstva pa bodo še nadalje izboljševale preskrbo. V novo zgrajenih svinjarnah bodo prevzele rejo 800 plemenskih svinj; s katerimi

bodo mnogo pripomogle k dvigu živinoreje.

Zadrage se ne poslužujejo visokih cen proste prodaje, ampak oddajajo po nižjih cenah kot kmetje. Zato prejemajo od države vso potrebno pomoč; oskrbuje jih z umetnimi gnojili, zaščitnimi sredstvi, z velikimi in srednjimi stroji, gradbenim materialom, cepilkami iz državnih trsnic — vse po nižjih cenah brez bonov, nudi jim obratni in investicijski kredit brez dobitkov, pomaga s kmetijskimi strokovnjaki, brezplačno šola zadrugnike v kmetijskih šolah in drugo.

Kmetijske obdelovalne zadrage se lahko razvijajo le takrat, če se stano razvija in dviga tudi kader ljudi, zaposlenih v zadrugah. Zato je bila glavna skrb strokovni dvig zadrugnikov. Organizirano je bilo mnogo strokovnih tečajev; v letu 1947 je v tečajih izpolnjevalo svoje znanje 510 tečajnikov, pozimi 1948 2500 zadrugnikov; tečajji so se nadaljevali tudi med letom. 47 zadrugnikov je dovršilo nižjo kmetijsko, veterinarsko in splošno vinogradniško šolo, 32 pa tečaj za knjigovodstvo, evidenco in statistiko; nad 50 mladincev je že spet pripravljenih v kmetijske šole. Kmetijske obdelovalne zadrage pa bodo v bodoče poslale še čim več mladine v kmetijske šole.

Po naši zemlji

DEJANJA GOVORE

Ob vsaki priložnosti skušajo koroški in avstrijski politiki prepričati svetovno javnost o mnenju, da je na Slovenskem Koroškem »vse v popolnem redu«, da imamo koroški Slovenci vse mogoče in nemogoče pravice in da vlada na Koroškem in sploh v Avstriji popolna enakopravnost. Tako sta govorila apostola miru Wedenig in Karisch, ko sta se vrnila iz Londona. Isto je govoril zvezni kancler Figl na izzivalni in vojnouhujskaški prireditvi v Borovljah. O istem pa je skušal prepričevati tudi državni predsednik Renner, ko je obiskal »najzvestejšo« pokrajino Koroško. Ne smemo se čuditi, če napravi eden ali drugi režijsko napako, kakor sta jo napravila Wedenig in Karisch, ko sta vabila na pogreb Osvobodilne fronte in sta grozila s koroškimi pestmi.

Čudimo pa se ljudem, ki še verjamejo tem prozornim govoričenjem in se pustijo naščuvati proti koroškim Slovincem. Seveda so to samo ljudje, katerih preteklost ni dovolj privlačna, to so bivši SS-ovci, HJ-führerji in drugi narodni nestrpneži, ki se zbirajo v raznih bundih. Zgovoren primer nam je tako imenovani »Bund« domovini zvestih južnih Korošcev s svojimi neonacističnimi Wurfkomandami, katerih »junaške« člane nagrajujejo s čokolado in podobnimi dobrotami. In te ljudi izrabljajo danes v to, da napadajo slovenske antifašiste, da razbijajo slovenske prireditve, ki jih naše ljudstvo prireja poleg težkega dela na kmetih popolnoma iz lastnih sredstev.

Nešteti primeri nam dokazujejo, kako aktivni so ti nestrpneži. Iz najnovejšega časa pa imamo spet dokaz, kako so na Djekšah in v St. Lipšu skušali motiti naše kulturne prireditve. Kako daleč pri tem grejo, nam kaže primer iz St. Lipša, ko je SS-ovec Norčič napadel celo župnika Srienca s psokami in ga žalil na nesramen način.

Podobno je tudi govoričenje o svetohlinski skrbi za vero Slovencev, za katero baje skrbijo koroške posvetne in cerkvene oblasti. Koliko odgovarja to resnici, vidimo iz nešteti primerov, začeni pri prepovedi maše zadušnice na dan izseljenec, nato nezaslišane zahteve po odstranitvi Rupisa na partizanskem spomeniku v St. Rupertu pri Velikovu in prepovedi blagoslovljanja spominskih plošč našim borcem — partizanom, ne nazadnje pa tudi iz dejstva, da celovski škofijski ordinariat brez vsakega vzroka popolnoma načrtno premešča slovenske duhovnike v oddaljene nemške kraje. Vse to nam povsem jasno dokazuje pravi namen dozdevne skrbljivosti za vero: na vse načine skušajo izkoreniniti Slovence na Koroškem.

Iz teh in številnih drugih primerov vidimo, v koliko odgovarja resnici besedi-

čenje o enakopravnosti in o mirnem sožitju obeh narodov na Koroškem. Z dejanji se razkrinkujejo vsi tisti, ki skušajo svetovno javnost prevarati o resničnem stanju pri nas. Vse lažljivo potvarjanje ima samo namen, da bi napravili videz, da na Slovenskem Koroškem vse v miru živi in da sploh ni nobenega zatiranja in izkoriščanja naroda po narodu. Mi imamo pa že dolgoletne izkušnje in predobro vemo, koliko smemo verjeti

Celovec

Neka zavedna Slovenka je bila 11 tednov zaradi popolne oslabelosti v bolnici in se je vrnila šele pred kratkim domov. Ker mora še zdaj iskati zdravniško pomoč, je šla pred par dnevi k zdravniku dr. Male-ju. Kakor je pač ob zadnjem obisku pri zdravniku naneseš slučaj, se je dotična žena srečala z neko znanko v čakalnici, kjer sta se nekaj časa pogovarjali v slovenskem jeziku. Zdaj se je zgodilo, da je bil dr. Male odsoten in je prišel v čakalnico dr. Mule, s katerim imata skupno čakalnico. Najprej je vprašal, kaj želita in ko sta mu povedali, da čakata na dr. Male-ja, se je oddaljil za nekaj korakov. Oni dve pa sta nadaljevali pogovor v slovenskem jeziku. Dr. Mule je nekaj časa poslušal, nato pa se je zadržal nad njima, naj takoj zapustita sobo. Seveda sta ga začudeno pogledali, ko sploh nista vedeli, kaj naj to pomeni. Ko pa je dr. Mule svojo grožnjo ponovil, sta šele razumeli, da je bil samo pogovor v slovenskem jeziku vzrok, da ju je napodil iz čakalnice.

Vprašamo se, ali naj je to pravica in enakopravnost, ki jo baje uživamo koroški Slovenci, da niti govoriti ne smemo v našem maternem jeziku. Ne vemo, če je napravil dr. Mule to samo iz osebnega sovraštva do slovenske besede, ali pa je dobil tozadevna navodila s strani višjih oblasti. Naj je kakor hoče, stvar je vsakakor vredna, da o njej zve vsa svetovna

lepim besedam koroških in avstrijskih oblasti. Kako gospodje iz vladnih krogov izpolnjujejo svoje obljube, smo videli in na lastni koži občutili že v prvi avstrijski republiki. Ravno tako pa imamo že nad tri leta možnost, da se prepričamo o demokraciji druge »demokratske« avstrijske republike.

Danes imamo za te gospode samo ta odgovor: Minili so časi, ko smo verovali v vašo pravičnost in verjeli vašim lepim besedam. Mi smo se odločili, da nikdar več ne bomo tlačili tujim gospodom, temveč si bomo sami gospodarili na naši slovenski zemlji.

javnost. Mi smo mnenja, da danes ne živimo več v času, ko so po vseh hišah pisali »Kärntner sprich deutsch!« V narodnoosvobodilni borbi smo si priborili vse naše pravice, med drugim tudi pravico, da lahko povsod in ob vsaki priložnosti govorimo v naši materinščini.

St. Peter

V nedeljo, dne 3. t. m. smo slavili poroko našega tov. Francija Rasingerja, ki si je za ženo zbral tov. Dinijo Štornikovo iz Leš. Popoldne smo šli v Leše na dom Dinije, kjer se je zbrala velika množica Lešanov, ki so se poslavljali od neveste. Po civilni poroki smo se peljali na dom ženina v St. Peter, kjer je bila svatovski- na. Zbrali so se najbližji sorodniki in prijatelji, zvečer pa so se pripeljali tudi fantje iz Leš z dvema vozovoma.

Veselo je bilo na svatovski, kakor po navadi, posebno pa še, ko je bila mladina zbrana v tolikem številu. Vsi smo občudovali mlada zakonca, katerim je sreča sijala iz oči. Mnogi izmed nas smo si na tihem želeli, da bi tudi mi kmalu sedeli kot srečni novoporočenci za svatovsko mizo. To željo so Lešani tudi pokazali s tem, da so »ukradli« nevesto in jo odpeljali.

Ženin in nevesta sta nam oba znana kot zavedna Slovenca in požrtvovalna prosvetaša. Oba sta že večkrat igrala v našem društvu, tov. Franci pa je še posebno znan kot dober pevec. Vodil je tudi več

R A Z P I S

Kakor vsako leto bo tudi letos v Narodni šoli v St. Rupertu pri Velikovu pod vodstvom oč. šolskih sester

polleten gospodinjski tečaj

Tečaj se prične s 1. novembrom 1948 ter traja do maja 1949.

Slovenske mladinke, ki želijo obiskovati gospodinjski tečaj, naj pošljejo pismene prošnje na SPZ v Celovcu.

Prošnje naj vsebujejo ime, rojstne podatke in bivališče prošilke. Priložen naj

bo tudi kratek, lastnoročno napisan življenjepis, ki naj vsebuje tudi ime in starost staršev ter njihov gospodarski položaj in predizobrazbo prošilke.

Ker je na razpolago le omejeno število mest, naj se mladinke, ki še niso dopolnile 17. leta, ne prijavljajo.

Prošnje se morajo vložiti najkasneje do 15. oktobra 1948 na SPZ v Celovcu, Salmstrasse 6.

Slovenska prosvetna zveza.

let blagajno SPD »Svoboda« v St. Jakoba. Vsi, kar nas je bilo zbranih na svatovski- čini, smo mlademu paru želeli vso srečo v zakonskem življenju, danes pa se še v našem listu obračamo do njiju in jima iz srca želimo, da bi mnogo let živela v srečnem zakonu. Prepričani smo, da bo sta tudi v bodoče zastavila vse sile in pridno sodelovala v našem prosvetnem društvu.

Naj živi naš mladi zakonski par!

Leše

Zadnjo soboto smo se poslavljali od naše tovarišice Dinije Štornik, ki se je odločila, da gre s svojim možem tov. Francijem Rasingerjem na njegov dom v St. Peter. Zvečer smo se zbrali na njenem domu vsi fantje in dekleta naše vasi, da se še enkrat po domačem povesešimo. Pozno v noč smo peli in plesali ob veseli godbi domačih muzikantov. Saj je bila tudi zadnja noč, ki jo je naša Dini preživela kot neporočeno dekle v očetovi hiši.

Tov. Dinijo mi vsi poznamo. Že večkrat je stala na odru in kot igralka našega prosvetnega društva igrala slovenske igre. Neštokrat smo jo videli tudi na naših mladinskih sestankih, kjer je z veseljem prevzemala in izvrševala naloge, ki ji jih je nalagal naš narod.

Mi vsi ji danes želimo prav mnogo sreče in zadovoljstva v novem stanu in ji kličemo: Ostanj tista, ki si bila! Ostanj tudi kot poročena žena še mladinka, ki bo vedno pripravljena boriti se za pravice svojega naroda.

KAJ ŠE DOBIMO

Na odrezke tobačnih nakaznic 46. dodelitvene periode dobimo naslednje količine cigaret:

R 1 10 cigaret Austria 3, Austria 2 ali Austria C;

R 2, R 3 in R 4 po 10 cigaret Austria 2; R 5 in R 6 po 10 cigaret Austria C ali Austria 2.

Cigare ali tobak dobimo samo na odrezke R 1, R 2, R 3 in R 4.

Odrezki tobačnih nakaznic 46. dodelitvene periode zgubijo svojo veljavnost s koncem 46. dodelitvene periode.

Cigarete Austria D, Austria 1 in »Jonny« dobimo tudi še naprej v prosti prodaji.

Zveza slovenskih izseljencev v Celovcu, Salmstraße 6 — telefon 14.98.

Vse slovenske izseljence

pozivamo, da se pred podpisom razsodb pri komisiji za povračilo posestev v Celovcu v lastnem interesu posvetujejo z zastopniki ZSI. Dosedanje obravnave so pokazale, da se v mnogih slučajih dogajajo izrazite krivice in so bili mnogi izseljenci ponovno težko oškodovani. V nekaterih primerih pa so se dogodile brezprimerne protizakonitosti.

Da se izognete nadaljnim škodam, se poslužite svoje Zveze.

V. Gröblacher, l. r. predsednik.

Z A Č E T K I K O R O Š K E M Osvobodilne fronte na

Pokrajinski komite je veliki razmah osvobodilnega gibanja opisal 11. januarja 1944 z naslednjimi besedami: »Pri delu za OF je uspelo povezati v rajonske in terenske odbore predstavnike množic, zlasti predstavnikov delavstva in slovenske stranke, ki je imela za seboj skoraj vse nacionalno zavedno prebivalstvo. Sedaj stoji pred nami naloga izgraditve okrožnih odborov OF in Pokrajinskega odbora OF.«

V pravem nasprotju z izdajalsko vlogo starega političnega vodstva pri vseh jugoslovanskih narodih so ljudje slovenskega vodstva na Koroškem s simpatijami spremljali in pozdravljali gibanje pod vodstvom Osvobodilne fronte, čeprav so se precej časa držali bolj rezervirano. Ta rezerviranost je bila kri-

va, da niso takoj v celoti mogli doumeti vseh ciljev OF. Počasi pa je spoznanje prodiralo. V osebnih razgovorih med zastopniki Pokrajinskega odbora OF za Koroško in zastopniki prejšnjega slovenskega vodstva, ki so se vršili v začetku 1944, so že skupno naglasili, da je treba narodnoosvobodilno gibanje okrepiti tudi z njihovo pomočjo, in da je treba poiskati zveze z avstrijskimi protifašisti, zlasti s Komunisti, in dati avstrijski manjšini na Slovenskem Koroškem vse narodne pravice. Temelj za še lepši razvoj slovenskega osvobodilnega gibanja je bil s tem širokopotezno razširjen na staro koroško politično vodstvo. Ljudje, ki so imeli za seboj nepregledno vrsto preganjanj zaradi svoje narodne zavesti, so pravilno razumeli idejo svo-

bode in bratstva med narodi. Pokazali so na drug svet, kakršnega so kazali koroški nemški šovinisti.

Prvo zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta 19./20. 2. 1944 v Črnomlju je bilo zgodovinske važnosti za vse Slovence. Poleg ustanovitve Osvobodilne fronte, ki pomeni začetek slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, februar. izjave temeljnih skupin v OF, ki pomeni ustvaritev popolne enotnosti OF, pomeni zasedanje SNOS-a v Črnomlju kot prehod osvobodilnega gibanja v oblast tretji najvažnejši dogodek v zgodovini slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja. Zasedanje je položilo temelje slovenski republiki v okviru demokratske in federativne Jugoslavije. SNOS je na tem zasedanju postal najvišji zakonodajni in izvršilni organ slovenskega naroda, postal je prvi slovenski parlament. Potrdil je delo slovenske delegacije na drugem zasedanju AVNOJ-a v Jajcu in s tem proglasil združitev slovenskega naroda po načelu samoodločbe z narodi Jugoslavije v demokratsko in federativno Jugoslavijo.

Na zgodovinskem črnomeljskem zasedanju je bil navzoč tudi delegat iz Koroške inž. Žaucer. Po njegovi prisotnosti je črnomeljsko zasedanje dobilo vso vrednost in pomen tudi za koroške Slovence. Njegova prisotnost je pomenila zmago slovenskega naroda nad vsemi mejami in žičnimi pregradami, ki so jih postavili na slovenski zemlji okupatorji. Po njem so koroški Slovenci postali živ in borben del vsega slovenskega naroda. Njegova navzočnost je bila dokaz borbenih sil koroških Slovencev in njihove veje po združitvi z vsem slovenskim narodom. Njegova prisotnost je bila uspeh dvestoletnega partizanskega boja na Koroškem, v katerem so žrtvovali kri in življenje tudi koroški Slovenci.

Inž. Žaucer je imel na črnomeljskem zasedanju govor, ki pomeni nekaj resnice vsega dotakratnega boja koroških Slovencev, hkrati pa izraža voljo, boriti se do konca za uresničanje velikega cilja svobode in združitve z vsemi rodni mi brati.

Na tem zasedanju je tovariš Žaucer poudaril:

(Dalje)

Naš kmet in vmesni trg

Z 11. oktobrom stopijo v veljavo zvišane cene za živila na legalnem trgu. Podražanje živil, ki nastaja zaradi zvišanja prevzemnih cen kmečkim pridelkom, je postavilo zahtevo po znižanju profitov vmesnega trga ponovno na pozornico interesov delovnega ljudstva.

Da je bilo zvišanje agrarnih cen nujno, ni osporaval nihče. Vendar so se že takrat slišali različni predlogi, kako priti do sredstev, ki bodo krila to zvišanje. Širokoustno so vladni krogi propagirali tezo, da se zvišanje ne sme vreti na rame konzumentov. Spominjam pa na uvodnik, ki ga je ob tej priložnosti napisal v »Volkszeitung« predsednik OeVP na Koroškem Hermann Gruber, kjer je namigaval, da bodo to zvišanje nosili navsezadnje vendarle konzumenti. V stališču, ki smo ga zavzemali, smo vedno poudarili, da mora to zvišanje iti na račun velikih profitov vmesnega trga. To stališče ni bilo samo stališče konzumentov — delavcev — temveč tudi stališče našega kmeta, kajti on je le predobro občutil v zadnjih letih, kako nesramno ga je navmesni trg odiral in mu trgati iz rok zaslužek trdega žuljavega dela.

V raznih oblikah se je razbohotil v zadnjih 10. letih profit vmesnega trga. Njegovo bohotenje so izzvali razni ukrepi nacizma, kakor postavljanje raznih »zvez« (Milch- und Fettwirtschaftsverband, Kartoffelwirtschaftsverband, Viehverwertung itd.) in nešteti delivcev (Verteiler), preko katerih so šli vsi produkti, predno so prišli v roke tistemu, ki jih je potreboval in uporabljal. Njihov aparat je v celoti živel od razlike cen, s katerimi so odkupovali produkte pri kmetih in jih potem »delili« potrošnikom. Ta razlika je bila zelo velika.

Avstrija se do danes krčevito drži te nacistične dediščine in bogato plačuje za neproduktivno in neekspeditivno delo razne vmesne trgovce, namesto da bi jim dala v roke krampe in lopate in jih s to plačo zaposlila pri prepotrebem delu obnove. Kmečki pridelki gredo še danes preko gospodarskih parazitov, predno jih dobi delavec. Poleg vseh davkov in prispevkov, ki jih nakladajo za kritje obnove, morata danes kmet in mali proizvajalec vzdrževati skupno z delavcem armado vmesnega trga — parazitov, ki se bolj in bolj zajedajo v njihovo kri in življenje. To dejstvo najbolj nazorno potrjujejo cene sočivja in zelenjavi v mestih,

ki so bile letos 3 do 6-krat večje od odkupnih cen pri kmetih in vrtnarjih.

Medtem ko so se cene kmečkim pridelkom zvišale za okrog 100 odstot., so se zvišale cene industrijskim izdelkom za najmanj 450 odstotkov. Profiti vmesnega trga pa so se po previdnih cenitvah zvišali za več kot 500 odstot. Strokovnjaki pravijo, da bi bilo danes brez nadaljnjega možno, da bi izločili celo vrsto takšnih »zvez« in vmesnih trgovcev, ki stojijo med kmetom in delavcem kot potrošnikom in živijo od podražanja kmečkih pridelkov in živil. Ko so sedaj določevali nove cene živilom, ni bilo nikdar govora in sklepov o znižanju profitov vmesnega trga, še veliko manj pa o ukinitvi ali vsaj zmanjšanju vmesnega trga, tako imenovanih gospodarskih zvez, prekupčevalcev in nakupovalcev.

Če upoštevamo, da je fašizem povzročil in zapustil na Slovenskem Koroškem ogromno gospodarsko škodo, ki do danes še nikomur ni poravnana, ter upoštevamo nakane in teror prekupčevalcev nad našim kmetom prav v zadnjem času, kakor tudi zaščito, kakršno jim nudijo sedanje oblasti s po führerprincipu postavljeno kmetijsko zbornico na čelu, potem je razumljivo, da se mora kmeta oprijemati nevolja do gospodarstva in srd na celoten sistem.

Borba proti takšnemu gospodarskemu izkoriščanju je pot v kmetijsko zadrugništvo, je izmenjava blaga na zadrugni podlagi in boj kot prekupčevalcev in vmesnih trgovcev. Vendar skuša tukaj oblast preprečiti tudi ta razvoj, kakor to dokazuje odgovor koroške deželne vlade zadržarjem Južnokoroške gospodarske zadruge v Sinči vasi, ki so zaprosili za splošno trgovsko obrt. Tukaj je deželna vlada z mnenjem, da bi podelitev obrti JUGOZI spravila v nevarnost vse trgovce v okolici in tudi veletrgovce v Celovcu, zgovorno dokazala, da »socialisti« Wedenig ne gre za to, da bi se zadovoljilo potrebam ljudstva, temveč da tudi njemu gre samo za zaščito vmesnega trga, da mu še naprej zajamči dosedanje dobičke.

Države ljudskih demokratič se borijo z likvidacijo slehernega izkoriščanja po vmesnem trgu. Največji del te likvidacije vršita kmet in delavec, ki se združujeta v zadruge in delata eden za drugega. Pa tudi pri nas je v kmetu in delavcu tista sila, ki je zmogljiva da zruši to izkoriščanje in izžemanje. Prej ali slej bodo izginiti veletrgovci, nakupčevalci in gospodarske zveze, če bo naše ljudstvo, predvsem pa naš kmet, pričelo z delom, nakupom in prodajo v zadrugah, katere bo ustanavljal sam in za katere se bo znal boriti.

Blaž Singer

Sovjetska zveza V BORBI IN DELU

Ven z okupatorji!

Sovjetski človek ne pozna suženjstva. »Kol izbija kol, zob za zob in kri za kri!« je zavpilo sovjetsko ljudstvo. Vsako nemško grozodejstvo je priklicalo v življenje nove partizanske odrede, sleher na porušena vas je kričala po maščevanju. 7. julija 1943. je generalni pomočnik Dittmar ugotovil po radiu: »V zaledju nemške vojske je nastal ogromen in močan sovražnik.« Nemci so javkali: »Partizanska vojska presega vse, kar si je mogla človeška fantazija predstavljati.« Partizani uničujejo skladišča, napadajo oporišča, rušijo poti, minirajo ceste, iztirjajo vlake in onemogočajo življenje sovražne vojske v njenem lastnem zaledju. Miru ni ne podnevi ne ponoči. Napadajo Nemce v taboriščih, napadajo jih na položajih, napadajo jih pri počitku. Kot Damoklev meč vise nad glavami vseh roparjev, ne puste, da bi se zločincem odpočili živci, da bi se Nemcem izpolnil davni sen: kolonizirati svoje požrešno ljudstvo v bogati Sovjetski zvezi. »Resne težkoče prizadevajo sovjetski partizani nemškemu poveljstvu pri prekrbovanju fronte,« toži Dittmar. Ne toži zaman. Samo beloruski partizani so v 20 mesecih junaškega bojevanja pobili 150.000 fašističnih vojakov in oficirjev, med njimi 13 generalov, razbili nekaj sto sovražnih vojnih vlakov, vrgli v zrak nad sto mostov, požgali sto in sto sovražnikovih tankov in letal. In poleg tega so beloruski partizani prepeljali samo v prvem letu vojne skozi nemške linije v Rdečo Armado 150.000 Belorusov! In to je bila bilanca kratkega časa ene izmed dežel Sovjetske zveze. Kakor šiba božja, so partizani za nemškimi hrbtom. Slovenci, ki so jih Nemci nasilno odgnali na vzhodna bojišča, so pripovedovali o partizanih: »Partizani so jo! prejo!« Bali smo se jih skoraj bolj kot Rdeče armade, za katero smo vedeli, kje in kako se bo proti nam borila. O partizanih pa nismo vedeli nič. Včeraj so bili kmetje na polju, a ko so Nemci pričeli podivjano streljati, smo jih imeli danes na vratu. Včeraj je hodilo sovjetsko dekle z jerbasi po stezah, danes je streljalo z brzostrelko. Partizani so ljudstvo in ljudstvo so partizani. Vsa Sovjetska zveza je živela samo za eno stvar: ven z

okupatorji, ki nas hočejo uničiti in zasužniti! Prenesti je treba kritični trenutek, da ne izgubimo svoje časti in slave. Trpeli bomo, toda Nemci za vse večne čase ne bodo pozabili, da so vdrl v Sovjetsko zvezo.

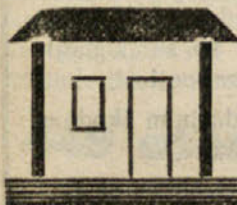
Kako je to mogoče?

V dobi državljanske vojne je rekel Stalin: »Vsaka armada se odlikuje po tem, da se vojskuje za svobodo in neodvisnost svoje lastne dežele, da se njeni interesi krijejo z interesi tiste dežele, za katero preliva kri in z interesi tiste vlade, ki se po njenih smernicah vojskuje. V tem je neusahljiva moč vojni rezerv sovjetskih republik.«

Prva misel sovjetskega ljudstva je bila osvobodjenje. Tako prisego je položil ves narod. Svobodo sovjetske domovine, ki so jo okužili leta in leta, je hotel Hitler pokopati v kri in ruševine. Toda vsak ustreljeni sovjetski človek je poklical Sovjetsko zvezo na odločnejši boj. Zagrizeno so prišli za strojnice: »Niti pedi več naprej, Nemci!« Junaško so se z noži vrgli Nemcem v hrbet: »Maščevanje!« Zavrteli so stroje po tovarnah: »Vse za Rdečo armado!«

In ves svet se je spraševal: »Odkod jemlje sovjetsko ljudstvo tako neprecenljive moči?« Sovjetski politik Jurjev pa je dejal: »Moč Sovjetske zveze je bila v neomajni enotnosti sovjetskega ljudstva, ki je požrtvovalno podpiralo Rdečo armado in Rdečo mornarico. Njena moč je bila v trdnosti zaledja, v ogromnih virih, ki so omogočali uspešen odpor sovražniku ter mobilizacijo sil, ki je zagotavljala, da so tolkli sovražnika uničujoči udarci. Rdeča armada se ni vojskovala sama. Proti mrz-kim nemškimi fašističnim osvajalcem se je vojskovala v skupni fronti z vsem sovjetskim ljudstvom.

Kadar od sovjetskega človeka zahteva nekaj domovina, je ni moči, ki je ne bi mogel streti. Svetovna zgodovina se je obogatila za tisoče nesmrtnih junakov. Aristidu, Ivani, Arški, Ilji, Muroncu, Petru Klepcu in tisočem in tisočem junakom iz zgodovine in narodnih ter epskih pesmi, ki so nam ostali v spominu kot vzori mo-žatosti in človeške hrabrosti, so se postavili veličastno ob stran junaki Domo-vinske vojne Sovjetske zveze. (Dalje.)

KOČARJI

IVAN POTRČ

Ali zdaj je bilo tako, da se ni še nihče zganil. Štefek se je začel dvigati pri peči na prste. Začel se je bati, da mu bodo vse pojedli. Niti zanj ne bo kmalu več v skledi... Nekateri so že odložili, ali Draša še nosi in nosi... Draša je takšen, da nikoli ne ve, kdaj je dovolj. O njem pravijo, da nima dna. Štefek pa ve: če je človek pri tujih ljudeh in gre pri jedi h kraju, se vselej spodobi, da se žlica odloži in da na glas poveš, da si sit, bogu bodi zahvaljeno. Ali Draša tega ni vedel, sicer ne bi strgal po skledi, ki je bila še prazna, da bi lahko bilo gospodinjo sram, kakor da bi premalo skuhalo... S peči so zadisale pogače. Zne-nada Štefek ni mogel več zdržati. Tako mu je bilo pri srcu, kakor da bi ga po krivici natepli. Samo od sebe se je oglašilo v njem:

»Pogače...«

Na pol siti obrazi, kakor so se zdeli Štefku, so se ozrli in pogledali k peči. Vse oči so se ustavile pri Štefku in Štefek si je začel grizti prste.

»Ho, mi še juhe nismo, ti bi pa hotel pogačo?« je dejal Draša in se zakrohotal.

Takrat je prišla gospodinja, videla je, kako je bilo s Štefkom ter ga vprašala:

»Ali nisi imel jezika?«

Odrezala je dva kosa pogače, da ne bi

kdo kaj rekel, ter se sklonila k njemu.

»Ali nisi odšel z materjo? Doma vam rubijo, kravo,« je povedala.

Štefka je nekaj tesnilo. Stisnil je pogladi in zajokal iz izbe. Ko je odhajal, mu je bilo, kot bi bile oči vseh mlancev na njegovih predolgi in prevelikih hlačah, kot bi se vse oči pasle na njegovi siromasčini.

Minilo je nekaj časa, potem je Anza povedal:

»Ko volkovi so sestradani.«

Gospodinja pa je vzdihnila:

»A jaz, jaz jih pa naj redim.«

KOČARJEVA KRAVA

Treza je šla po bregu proti koči. Za mejo se ji je priemerila nasproti Tunika; opotekala se je, hlipala ter si brisala z roko zajokani obrazec. Treza je go-brala ter si jo dela v naročje. Potem je zaslišala v koči vreščanje, to je bila Milika, bila je lačna, njene prsi pa so bile danes zdelane, bile so prazne, brez mleka.

Pod kapjo sta čakala Gunžar in financar. Financar je bil rejen in visok, z glavo se je skoraj dotikal slamnate strehe. V koči so vpili otroci. Klicali so mater.

Potem je financar potegnil papirje in prebral:

»Anton in Terezija Lebar. Illovni vrh številka 102. Osem in sedemdeset dinarjev! In stroški: dva in trideset dinarjev. To je: sto in deset dinarjev!«

To je prebral suho in uradno. Potem pa je začel govoriti s prikupnim glasom, kakor da bi jo hotel že z glasom opozoriti na škodo, ki se je zgodila, ker so bili Lebarjevi tako nerodni, da niso plačali.

»Kako to, da še ni plačano?« je govoril skoraj jokajoče. »Glejte, saj ni dosti! Čemu čakate s plačilom in delate nepotrebne skrbi, nam in sebi delate skrbi, nepotrebne skrbi. Koliko stroškov se je že nabralo, za celih 32 dinarjev. Koliko pa je to, teh ubogih 32 dinarjev? Prosim vas? Prodajte par piščancev ali prašička.«

»Prašička? Kaj bomo klali?« je rekla Lebrovka. »Kje naj vzamem za davek?« mu je začela tožiti. »Otroci so brez cunj, ded je brez dela, Mlatcev ne bom mogla plačati, stari terja.«

»Prva je država, mamica,« je nadaljeval financar. »Samo svoje terja. Tudi jaz imam ženo in otroke. Davek je bilo treba plačati. Vedno so ga plačevali, to je bilo že od nekdanj tako. Kakšna država bi pa bila to, kjer ne bi plačevali davkov? Takšna država bi razpadla. Potem si lahko mislite, mamica, kako bi bilo. Vse bi bilo narobe. Je že tako, mamica.«

»Poglejte!« je rekla Treza in se ozrla po otrocih. »Kako naj vam povem, da ne morem s plačili? Saj garam, kaj pa imam od garanja...?«

»Če ni denarja, bomo pa zapisali. Mo-

ramo. Vi pa glejte, da čim prej plačate. Vidite, tako bomo naredili, da bo prav. Vidite, pomagal bi vam rad. Gunžar, kaj imajo?«

Iz koč so se vsuli otroci. Tonček, Franček in Lizika z Mijko v naročju. Poskrili so se za zaprašeno materino krilo ter se ga tesno oklenili; Tonček si je začel mašiti tisto krilo v usta ter ga zvečiti. Preplašeni obrazi so bili videti zajokani. Bali so se debelega in visokega človeka s sabljo, človeka, ki je prišel po njihovo kravo. V njem se je skrivalo tisto strašilo, kar je že nekaj čni ležalo kot mora na koči, ležalo grozno in neizprosno, pred čemer ni bilo pomoči.

Gunžar je pokazal na hlev.

Treza je stopila med podboje. Otroci so ji sledili.

»Krava je naša,« je začela kričati. »Kaj naj dam otrokom, če ne bo več mleka? Jih boste vi hranili?«

Stala je tam tako pred vrati v hlev, za njo pa se je vlekla v zemljo vegasta koča, vsa podprta s hlodi, s sten se je luščil omet. Streha je kazala rebra. Tu-le rebrasta streha — natekala je ob vsaki rosi, ki jo je oškropila; vuhelj — rasel je po slamnati strehi; razjokani in preplašeni otroci, zmršena mačka in kokoši, ki so se kopale v prahu na podseku, in polje Gunžar — v zadregi se je venomer prestopljal; vsa ta siromasčina, z zdelano in kričavo žensko je skoraj zbegala financarja, da se ni in ni mogel najti v plohi besedi in v nekakšnih očitkih.

(Dalje.)